

อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อน
การแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล
กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการสร้างเสริมความเข้าใจและพัฒนา
บทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Scenario of New paradigm of communication on the
values of love driven conflict resolution in the Thailand's Deep
South by the special government delegation:
A case study of the Thailand's Deep South civil society
networking roles in enhancement of the understanding and
development workshop

1. อ.ดร.อาชารินทร์ แป้นสุข
อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Collage of Innovation and Management , Songkhla Rajabhat University
 2. อ.ดร.เอกญา แววกักดี อาจารย์ประจำ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Faculty of Industrial Education and Technology,
Rajamangala University of Technology Srivijaya
 3. อ.ดร.ภูมิภควิรัช ภูมิพงศ์ชสร อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Faculty of Industrial Education and Technology;
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
 4. กิจติวัฒน์ รัตนมณี อาจารย์ประจำสถาบัน Gen.Ed (General Education) มหาวิทยาลัยรังสิต
Faculty of Management ScienceSONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY
 5. พิราสินี ชัยคุณทวีโชติ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Faculty of Management ScienceSONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY
 6. ภรณ์พิน คงทอง อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยตาปี
Faculty of Accounting ,Tapee University
- วันที่รับ 18 ม.ค. 2562 วันที่แก้ไข 11 ก.พ. 2562 วันที่ตอบรับ 23 พ.ค. 2562

บทคัดย่อ

อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่แห่งอนาคตว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการสร้างเสริม ความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย เครือข่ายบัณฑิตอาสา, เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน, เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง, เครือข่ายเยาวชนนอกระบบการ ศึกษาและองค์กรเยาวชนบ้านพิราบชาวจังหวัดชายแดนใต้ โดยผลสัมฤทธิ์บทความวิชาการนี้นำมาซึ่งข้อค้นพบการ สร้างกระบวนทัศน์ใหม่คุณค่าของความรัก ของพื้นที่ชายแดนใต้ในอนาคต ประกอบด้วย ประการที่ 1 คือ ความรัก เป็นวัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์ ประการที่ 2 คือ ความรักเป็นศีลธรรม ที่มุ่งเน้นสร้างสุขทางจิตใจของ พื้นที่ชายแดนใต้ ประการที่ 3 คือ ความรัก เป็นทิศทางของความเป็นหนึ่งเดียว สู่ความสงบสันติ ประการที่ 4 คือ ความรักเป็นความอยู่รอด มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน ประการที่ 5 คือ ความรักเป็นความสามัคคีปรองดอง ของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

คำสำคัญ: การสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาลจังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล, เครือข่ายบัณฑิตอาสา, เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน, เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง, เครือข่ายเยาวชนนอกระบบการศึกษา, องค์กรเยาวชนบ้านพิราบชาวจังหวัดชายแดนใต้, กระบวนทัศน์ความรักถิ่นเกิดชายแดนใต้ในอนาคต

ABSTRACT

A study provides new paradigm of the future communication on the values of love driven conflict in the Thailand's Deep South by the special government delegation. The roles of Thailand's Deep South civil society networking in enhancement of the understanding and development workshop were explored. The participants include graduate volunteer network, communication development volunteer network, sufficiency village leader's network, and youth from 'Baan Nokpiraab' (peace organisation).

The study uncovers a new paradigm of future communication on the values of love driven conflict in the Thailand's Deep South. There are: 1) culture is beautiful and creative, 2) love is a moral and its focus is on mental happiness to live in Deep South area, 3) love is the direction of peace, 4) love is survival, stability, prosperity and sustainability, 4) love is principle of the national, religion, monarchy unity.

Keywords: The Scenario of Communication for conflict resolution in Thailand's Deep South by the special government delegation, graduate volunteer network, communication development volunteer network, sufficiency village leader's network, and youth from 'Baan Nokpiraab' (peace organisation).

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงต่อการลงทุน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากความสมบูรณ์พร้อมของปัจจัยต่างๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์จนได้รับการขนานนามว่าเป็นแหล่งของ เขา ป่า นา เล ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นพหุสังคมที่ดึงดูดของภาคใต้ โดยคนในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และดินแดนแถบนี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนพหุลักษณะที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียและสิงคโปร์ จึงเป็นประตูการค้าหลักในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตอนล่างและประเทศโลกมุสลิม อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เพราะปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ดังนั้นรัฐบาลภายใต้แกนนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจัง โดยล่าสุดได้ลงพื้นที่ที่จังหวัดนราธิวาสพร้อมกับความท้าทายที่ว่า “ทำอย่างไรจึงจะดึงศักยภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด” เพื่อกระตุ้นและสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้กับนักธุรกิจในด้านการค้าและการลงทุน โดยใช้ อัตลักษณ์ชายแดนภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเทศโลกมุสลิม ทั้งหมดนี้จะดำเนินการภายใต้แนวคิด “สานพลังประชารัฐ” ขับเคลื่อนผ่านการลงทุนใน 3 พื้นที่เมืองหลักที่เรียกว่า โครงการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในพื้นที่ดังนี้

- 1.อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นเมืองต้นแบบอุตสาหกรรมบริการเกษตรผสมผสาน
- 2.อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ
- 3.อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นเมืองพัฒนาพึ่งพาตนเองด้านพลังงานแบบยั่งยืน

ภาพที่ 1: โครงการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ
ที่มา : (รายการเดินทางประเทศไทย, 2559)

อีกทั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ เสนอนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 คือการแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเอกภาพ และการบูรณาการของทุกหน่วยงานในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ การกำหนดให้มีกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การพูดคุยเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ความสำคัญกับสังคมพหุวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่ ดังวิสัยทัศน์ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ว่า

“สังคมจังหวัดชายแดนใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนابนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 รวม 6 ข้อคือ

1. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยสงบ สันติมีความไว้วางใจต่อกัน ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย
2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่นาอยู่ นาท่องเที่ยวและนาลงทุน
5. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติและเตรียมความพร้อมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง
6. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งในและนอกประเทศ

ทั้งนี้กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการสร้างเสริมความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดการสนับสนุนและมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมฯ เวทีที่ 2 เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง, 2560) เพื่อเป็นการสนองนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติและพัฒนาศักยภาพ ความเข้าใจร่วมกันในภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้คล้อยรับกับนายไกรสร วิศิษฏ์วงศ์ อธิบดีรองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้มีการรับงานแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการรองรับนโยบายที่สอดคล้องและสนับสนุนในทิศทางเดียวกันด้วยการจัดโครงการ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคม ตามโครงการเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2560 ขึ้น 5 เวทีด้วยกันคือ 1. เวทีเครือข่ายบัณฑิตอาสา 2. เวทีเครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน 3. เวทีเครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 4. เวทีเครือข่ายเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ 5. เวทีองค์กรเยาวชนบ้านพิราบขาวจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาพที่ 2: นายไกรสร วิศิษฐ์วงศ์ อธิบดีรองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

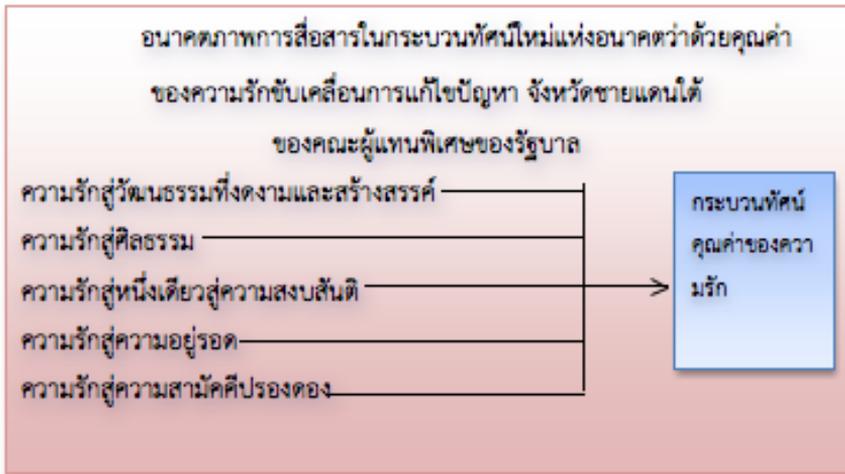
จากการจัดกิจกรรมเครือข่ายทั้ง 5 เวที พบว่า การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล สอดรับกับสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เน้นความปลอดภัยและปกติสุขภายใต้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อขจัด และป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงและเอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย ก่อเกิดความเข้าใจ และฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน ให้เกิดความร่วมมือในการร่วมเผชิญปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กระจายตัวอย่างเท่าเทียมในทุกระดับ ตรงกับความต้องการ ที่ไม่ทำลายอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีผลต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคง เสริมสร้างการเรียนรู้ สร้างความตระหนักในสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความสันติสุข ในสังคมภายนอกประเทศให้การสนับสนุน และมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหาและเอื้อต่อการพูดคุยในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและการให้หลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุข โดยการดำเนินนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีระบบ มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และวางอยู่บนข้อมูลที่ถูกต้องรอบด้านสอดคล้องแนวคิดของนายไกรสร วิศิษฐ์วงศ์ อธิบดีรองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) บรรยายถึงการตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโครงการ กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน และภาคประชาชน บนเวทีเครือข่ายองค์กรเยาวชนบ้านพิราบบาวจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระบุว่า “ขอให้ทีมงานเยาวชนบ้านพิราบบาว รวมพลังสร้างลมใต้ปีกเพื่อให้พุดและขับเคลื่อนสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไป” จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการสร้างแผนการดำเนิน

งานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชน และการนำเอาความสามารถของกลุ่มองค์กรผู้นำเยาวชนบ้านพิราบขาวมาเป็นกลุ่มแกนนำในการร่วมสร้างสรรค์ชุมชนให้มีการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดพลังแห่งความสามัคคี ที่จะคอยพุงและร่วมกันขับเคลื่อนสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปด้วยกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำบรรยาย นายอารมณ์ นิลวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น ว่า “ศอ.บต. มีภารกิจต้องดูแลทุกกลุ่ม ทุกองค์กรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน”

ภาพที่ 3: นายอารมณ์ นิลวิสุทธิ์ อดีตผู้อำนวยการประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

โดยนัยของคำกล่าวนี้ คือการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและระบบต่างๆในชุมชน ที่เรียกว่า “การปากีะ” คือ การบูรณาการทรัพยากรของชุมชน ครอบครัว เครือญาติ วัด และมัสยิด อีกทั้งทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ของคนทุกกลุ่มในชุมชน ที่มีความเชื่อมโยงและเกื้อกูลกันอยู่ให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น (นิเวศอรุณเบิกฟ้า, 2554) ดังนั้นความแน่นแฟ้นของคนและชุมชน จะก่อเกิดเป็นความรัก ความปรองดองและความสันติสุขขึ้น จึงทำให้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิด การสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่แห่งอนาคตว่าด้วยคุณค่าของความรัก ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการสร้างเสริมความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยเครือข่ายบัณฑิตอาสา เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเครือข่ายเยาวชนนอกระบบการศึกษาและองค์กรเยาวชนบ้านพิราบขาวจังหวัดชายแดนใต้ จึงเกิดขึ้นในบริบทของความเข้าใจในประเด็นความรู้ใหม่ เพื่อให้เกิดความสงบสุขกลับมายังพื้นที่แห่งนี้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความวิชาการค้นพบความรู้ใหม่ด้านสหศาสตร์แบบองค์รวมของการสื่อสารใหม่เกิดกระบวนทัศน์ของการสื่อสาร สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 : การสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่แห่งอนาคต
ที่มา: สมควร กวียะ 2555 (ผู้เขียนดัดแปลง)

ประการที่ 1 ความรักสู่วัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์ : Aesthetic and Creative Culture คือความคิด ความรู้สึก มารยาทและพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลมีความสุข ความสำเร็จ สังคมมีความสงบ เป็นวัฒนธรรมที่นำมนุษย์รุดหน้าไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในทุกๆด้าน (All in All Creativity) ตรงกันข้ามกับความก้าวร้าวรุนแรง (Aggressiveness and Violence) ซึ่งเป็นวิถีที่ทำให้ความทุกข์ ความวุ่นวาย และความล้มเหลว ความรัก หากจะกล่าวในแง่ของวัฒนธรรมก็จะเป็นวัฒนธรรมความรัก เพราะวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตหรือการดำรงชีวิตของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หมายรวมถึง ความคิด ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ปรัชญา ศีลธรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและสิ่งต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นเมื่อความรักเป็นต้นวัฒนธรรมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามของสังคมจึงทำให้เกิดสิ่งมหัศจรรย์มากมายอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมแห่งความรักที่มีอยู่ในสังคม อีกทั้งมีความรักเป็นองค์ประกอบ ดังนี้

ความรัก เป็นสิ่งสร้างของมนุษย์ที่มีค่ามากที่สุด

ความรัก เป็นทรัพย์สินสมบัติ ที่มนุษย์ทุกคนมี

ความรัก เป็นของขวัญที่ไม่จำกัดเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ความรัก เป็นสิ่งที่ทุกภาษา ทุกสังคมต้องการ

ความรัก เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา

ความรัก ทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์สิ่งดีงาม

ความรัก ทำให้ทุกสิ่งง่ายตาย

ความรัก เป็นเหมือนน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตและความสัมพันธ์

ความรัก ทำให้เกิดความสงบสุข และสุดท้ายคือ

ความรัก ทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว

ดังนั้นเมื่อทุกคนมีความรักให้แก่กัน วัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์จึงเกิดขึ้น หากนำทฤษฎี AMORU Paradigm ในความรักอันเป็นวัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์ มาเปรียบเทียบกับกิจกรรมการสร้างเสริมความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา การสร้างเสริมความเข้าใจ

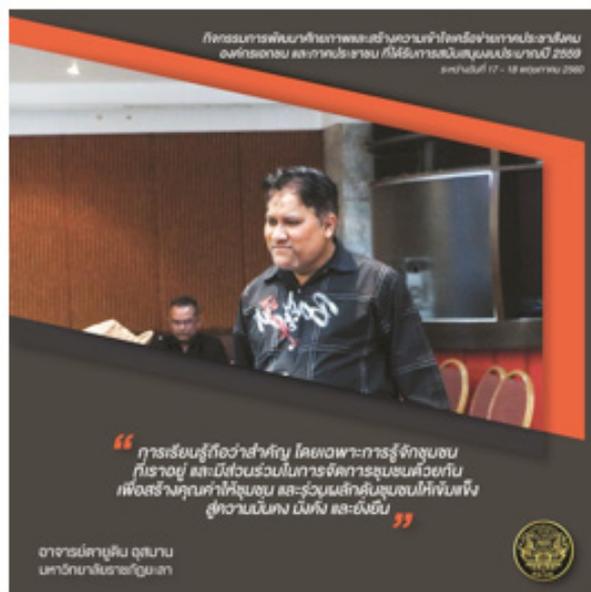
และพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เครือข่ายเยาวชนนอกระบบการศึกษาและองค์กรเยาวชนชาวบ้านพิราบขาวจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับการศึกษาของรัตติยา สาและ (2544) พบว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะของการเป็น “อัตลักษณ์ชุมชน” คือชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นชุมชนเก่าแก่ ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมเป็นผู้เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ร่วมกัน อาศัยอยู่ร่วมกัน ในบริเวณเดียวกัน ทำมาหากินในผืนดินเดียวกัน หลายครอบครัวมีความสัมพันธ์อันที่เครือญาติ มีกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม มีทุนทางวัฒนธรรม มีทุนทางด้านจัดการ มีความเป็นพวกเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมคิดร่วมทำ ร่วมใช้ประโยชน์จากผลผลิตที่เกิดขึ้น และเกิดการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดมา และสิ่งนี้เองที่ทำให้เกิดเป็น “ความรักอันเป็นวัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์” ดังที่ นายสาเหชะซูไลมัน อันออตัม ผู้นำกลุ่มเยาวชนบ้านพิราบขาว รุจน์จูเนียร์ อ.ปานาเราะ จ.ปัตตานี ได้กล่าวในโครงการ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมว่า “การสร้างแรงจูงใจมีความสำคัญ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและต้องแบ่งปันโอกาส เพื่อเปิดรับแนวคิดใหม่ๆให้กับชุมชน” แสดงให้เห็นชัดเจนว่า หากทุกคนทุกเชื้อชาติทุกศาสนา มีความรักความเอื้ออาทรมอบให้แก่กันอย่างจริงจังแล้วนั้น โอกาสที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆให้กับชุมชนจะเกิดขึ้น ทำให้ชุมชนมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สงบสุข ด้วยพลังขับเคลื่อนตามทฤษฎี AMORU Paradigm ในองค์ประกอบความรักอันเป็นวัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

ภาพที่ 5: นายสาเหชะซูไลมัน อันออตัม ผู้นำกลุ่มเยาวชนบ้านพิราบขาว
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

ประการที่ 2 ความรักสู่ศีลธรรม : Morality คือความรักที่มุ่งเน้นสร้างความสุขทางจิตใจ มากกว่าความสุขทางวัตถุนิยม (Materialism) เป็นบุญนิยม (Boonism) ที่ถ่วงดุลทุนนิยม (Capitalism) เป็นศรัทธาในความดีงาม ที่สามารถเอาชนะความเกลียด ความเคียดแค้น ความโกรธ เป็นความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างความเห็นแก่ส่วนรวมและความเห็นแก่ตัว ความรักเป็นศีลธรรมนั้น เป็นการมุ่งเน้นความสุขทางจิตใจแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า บรรทัดฐานทางสังคม (Norms) เพื่อนำมาควบคุมสังคมบ้างแต่ไม่เคร่งครัดและใช้ความรักมาเป็นตัว

เชื่อมโยงแทน สิ่งนี้คือ วิถีชาวบ้าน (Folkway) เป็นบรรทัดฐานที่คนในชุมชนยอมรับปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดความเคยชิน หากคนในหมู่บ้านไม่ปฏิบัติตามวิถีชาวบ้านจะมีการลงโทษ เช่นการเพิกเฉยต่อบุคคลนั้น การไม่ยอมคบหาสมาคมด้วย ซึ่งใช้ได้ผลดี เนื่องจากชุมชนชายแดนใต้มีความเป็นชุมชนนิยมค่อนข้างมาก แต่ละครอบครัวมีความเป็นเครือญาติกันอย่างเหนียวแน่น ชาวบ้านรู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดี แม้การทำผิดเพียงเล็กน้อยก็จะเป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน จากคำบอกเล่าปากต่อปาก ทำให้ครอบครัวหรือบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามวิถีชาวบ้านจะถูกผลักให้กลายเป็นกลุ่มบุคคลส่วนน้อยของหมู่บ้านที่ไม่ปฏิบัติตามวิถีของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ชุมชนไม่ให้การยอมรับจนกว่าจะมีการปรับพฤติกรรม (นิเวศ อรุณเบิกฟ้า, 2554) แต่ถ้าหากเมื่อใดทำผิดวิถีชาวบ้านแล้วนั้น ให้ตระหนักถึงการนำเอาศีลธรรมแห่งความรัก ความเอื้ออาทร การสร้างความสุขทางจิตใจ มาใช้แทนพฤติกรรมการเพิกเฉย จะทำให้สังคมแห่งวิถีชาวบ้านมีความสุข สงบ ร่มเย็นและเต็มไปด้วยความรู้สึกรักที่มีศีลธรรมอันดีแห่งการประพฤติตนแฝงอยู่ด้วย กลับกลายเป็นการศรัทธาในความรักและความดีงาม ที่สามารถเอาชนะการทำผิดจารีตประเพณีและศีลธรรมได้ บรรทัดฐานความรักเป็นศีลธรรม (Morality) ที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะส่งผลให้ชุมชนชายแดนใต้มีการประพฤติปฏิบัติตาม มักไม่ต้องใช้ระบบควบคุมด้านกฎหมาย เพราะระบบวิถีชาวบ้าน จารีตประเพณีและศีลธรรมที่นำด้วยความรักสามารถจัดการควบคุมให้เกิดการยุติปัญหาต่างๆได้ก่อน โดยไม่ต้องใช้การลงโทษในทางกฎหมาย และชุมชนจะดำรงไว้ซึ่งความรักเป็นศีลธรรม(Morality) แห่งมวลมนุษยชาติ ดังที่ ดร.ต่ายุดิน อูสมาน อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา บรรยายในกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคม องค์กรเอกชนและภาคี “การเรียนรู้ถือว่าสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้จักชุมชนที่เราอยู่และมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนด้วยกัน เพื่อสร้างคุณค่าให้ชุมชน และร่วมผลักดันชุมชนให้เข้มแข็ง สู่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” หมายความว่า การเรียนรู้เพื่อรู้จักและมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างแท้จริงคือ การให้ความรักในชุมชน การเริ่มต้นที่หมู่บ้าน เป็นการสร้างศีลธรรม คือความรักที่มุ่งเน้นสร้างความสุขทางจิตใจ ที่สามารถเอาชนะความเกลียด ความเคียดแค้น ความโกรธ เป็นความสมดุลที่เหมาะสมแก่การทำประโยชน์ส่วนรวมให้ชุมชนด้วยความรักและกระทำอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรมอันดี

ภาพที่ 6: ดร.ต่ายุดิน อูสมาน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

ประการที่ 3 ความรักสู่ทิศทางของความเป็นหนึ่งเดียว : Oneness - Oriented Operation สู่ความสงบสันติ ของบุคคล องค์กร และสังคม ความรักเป็นปรัชญาและปณิธานความเป็นหนึ่งเดียวที่ทำให้การดำเนินชีวิต การบริหารองค์กรและบริหารสังคม สร้างความสุขให้แก่บุคคล ความสำเร็จให้กับองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553). และความสุขสันติให้กับสังคม ภายใต้การเชื่อมประสานโดยทุนทางสังคมต่างๆ เช่นฐานทางทรัพยากรบุคคล ผู้นำ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโส ฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ หลักคำสอนทางศาสนาที่ผ่านการขัดเกลาจากสิ่งทีเรียกว่า ความเป็นชุมชน ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พี่พวาค้ำค้ำกัน การมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา ร่วมแรงร่วมใจแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชน จนกลายเป็นกระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชนในปัจจุบัน (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2551) ซึ่งเปรียบเทียบกับทฤษฎี ความรักเป็นทิศทางของความเป็นหนึ่งเดียว (Oneness-Oriented Operation) สู่ความสงบสันติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประเวศ วะสี (2553) ได้กล่าวถึงองค์กร ประชาสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่าต้องมีเป้าหมายในการรวมตัวกันเป็นองค์กรที่เป็นอุดมคติหรือความเชื่อร่วมกัน มีการจัดการกลุ่ม มีการสื่อสารกันด้วยความเอื้ออาทร มีมิตรภาพและความรักต่อกัน ซึ่งผลการจัดกลุ่มภาคประชาสังคมขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือให้ชุมชนและคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความสุข มีความอบอุ่น เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ร่วมกันตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้ใหญ่ในชุมชน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของสังคมแห่งสันติสุข สอดคล้องกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัชมา สุวรรณกาญจน์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ได้บรรยายในกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมว่า “บ้านเราเมืองเรา ต้องสร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่เยาวชน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐ ไปสู่นาคตที่มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพราะการมีส่วนร่วมกันทั้งหมดทุกเพศ ทุกวัย ทุกภาคส่วนของสังคม คือความรักเป็นทิศทางของความเป็นหนึ่งเดียว (Oneness-Oriented Operation) สู่ความสงบสันติ ของบุคคล องค์กร และสังคม ความรักเป็นปรัชญาและปณิธานความเป็นหนึ่งเดียวที่ทำให้การดำเนินชีวิต การบริหารองค์กร และสังคม สร้างความสุขให้แก่บุคคล ความสำเร็จให้กับองค์กร และความสุขสันติให้กับสังคม

ภาพที่ 7: ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัชมา สุวรรณกาญจน์ ม.นราธิวาสราชนครินทร์
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560

ประการที่ 4 ความรักสู่แนวทางของความอยู่รอด มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน : Reproduction คือความรักเป็นกฎของความอยู่รอดเพื่อการสืบทอด การฟื้นฟูสร้างสรรค์และการปรับเปลี่ยนสายพันธุ์มนุษย์ ความรักเป็นศาสตร์และศิลป์ที่มนุษย์พัฒนาขึ้นเพื่อควบคุมกระแสการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้ก้าวพ้นสู่ความเป็นเจริญ ดังนั้นความอยู่รอดดังกล่าวคือ การที่คนได้รับโอกาสให้พัฒนาตนเอง ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีเพื่อสร้างความเข้าใจในงานที่ทำและพัฒนาต่อยอดไปถึงการดำเนินชีวิตด้วยความสามารถของตนเองได้ ดังเช่นคำบรรยายถึงความรู้สึกของ ว่าที่ร้อยตรี อรุมา เตะจิ ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนอกระบบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่กล่าวไว้ว่า “โครงการของหนูเป็นกลุ่มเยาวชนกลุ่มแรก ที่ได้รับงบประมาณจาก ศอ.บต.โดยที่ผู้ใหญ่คิดว่า การคิดแบบเด็กๆ ทำแบบเด็กก็น่าเป็นห่วง แต่เด็กก็ทำอะไรได้มากกว่าที่คิด ขอขอบคุณที่ให้โอกาสหนูมาเป็นครอบครัว ศอ.บต.”

ภาพที่ 8: ว่าที่ร้อยตรี อรุมา เตะจิ ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนอกระบบ อ.จะนะ จ.สงขลา
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

และสุดท้ายประการที่ 5 ความรักสู่ความสามัคคีปรองดอง (Unity quotient) ของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คือการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปรองดอง สมานฉันท์ในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ดังนี้ การปรองดองคือ การจัดการกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศความปรองดอง ส่งเสริมความสามัคคีสมานฉันท์ในพื้นที่ ผ่านกลไก ระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น เพื่อลดความตึงเครียด เผชิญหน้าของคู่ขัดแย้งและคนในสังคมที่เห็นต่างให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมร่วมกันตามวิถีชีวิตชนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการดำเนินกิจกรรมร่วมกับศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยนำการรับรู้สารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารมาเป็นการเชื่อมความปรองดอง โครงการดังกล่าวคือ แผนงานลดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความแตกต่างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงการเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์และติดตามผลการแก้ไขข้อร้องเรียนของประชาชน โครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์ (รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี, 2558) ประการสำคัญที่สุดของความปรองดองคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ คำสอนที่น้อมนำ รับมาปฏิบัติจากสถาบันพระมหากษัตริย์คือ การพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตของท้องถิ่นตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ท่านทรงส่งเสริมอาชีพที่มีในจังหวัดนั้นๆให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ โดยพี่น้องชาวมหาสารคามจังหวัดชายแดนใต้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในการหาเลี้ยงชีพเป็นอันมาก พระราชโอรสโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการส่งเสริมอาชีพ ทรงหาวิธีช่วยแก้ไขปัญหา เช่นศูนย์การศึกษาพัฒนาพิภลทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งทำให้มีแหล่งอาชีพและชาวบ้านได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จนสามารถยกระดับฐานะครอบครัวให้มั่นคงขึ้นได้ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือแนวทางการสร้างความรัก ความสามัคคี ประองตองร่วมกันของชาวพี่น้องจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแทนผู้นำเยาวชนแกนนำสร้างความปรองตอง ดังที่นายเฉลิมชัย โสวีรัตน์ ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนอกระบบ ในโครงการกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคม กล่าวไว้ว่า “อยากให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เปรียบเสมือนตึกเตน เพราะตึกเตนมีปีก เราจะบินไปด้วยกัน เราจะเชื่อมความสัมพันธ์ของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศชาติ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป” ความคิดอันงดงามเช่นนี้เยาวชนได้จากการลงมือปฏิบัติตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวง รัชกาลที่ 9 ของปวงชนชาวไทยนั่นเอง จึงทำให้ความรัก ความปรองตองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆในกลุ่มเยาวชนและคนทุกรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (อาชารินทร์ แป้นสุข และอิบรอฮิม ยี่สุนทร, 2558)

ภาพที่ 9: นายเฉลิมชัย โสวีรัตน์ ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนอกระบบ จ.สงขลา
ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2560.

บทสรุปบทความวิชาการอนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่แห่งอนาคต ว่าด้วยคุณค่าของความรัก ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการสร้างเสริมความเข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย เครือข่ายบัณฑิตอาสา เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เครือข่ายเยาวชน

นอกระบบการศึกษาและองค์กรเยาวชนชนบ้านพิราบบาวจังหวัดชายแดนใต้หรือองค์กรภาคประชาสังคมใดในพื้นที่ชายแดนใต้ เพื่อฉายอนาคตภาพให้เห็นว่า องค์กรภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีศูนย์บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนสู่สันติสุขเพื่อสันติภาพปลายด้านขวาน โดยมีปรัชญาเป็นกลไกการขับเคลื่อนที่ว่า “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน” การดำเนินงานจึงมีลักษณะการใช้พื้นที่ชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์กรต่างๆขยายตัวสู่ภาคประชาชนที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสู่หมู่บ้าน โดยมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ มีบทบาทในการสนับสนุนถ่ายทอดความรู้ วิทยาการและพร้อมปลูกฝังความสำนึกรักชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เกิดองค์กรภาคประชาสังคมหลายองค์กรร่วมก่อตั้งเพื่อการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือว่าเป็นมิติใหม่แห่งการผนึกกำลังด้วยรัก ร่วมกำหนดทิศทางและมาตรการแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางแห่งความรักและสันติวิธี แห่งรัก พร้อมพลังแห่งคุณธรรมแห่งรักที่จะคงไว้ซึ่งแผ่นดินไทยที่งดงามและมีทรัพยากรที่ทรงคุณค่าตลอดไป ทั้งยังต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของศูนย์บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้แนวทางพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง เศรษฐกิจเติบโต ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สู่ชายแดนใต้สันติสุขยั่งยืนในอนาคต และบทความวิชาการนี้ถือเป็นวาทกรรมทางสังคม (Social discourse) หรือการสร้างความเป็นจริงของสังคม (Social Mstruction of reality) ประเภทกระบวนการที่ศรัทธาสื่อสารไทยที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยให้ปรากฏต่อสาธารณชนและเป็นที่ยอมรับ มีคุณค่าเชิงประจักษ์ต่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ศึกษา อีกทั้งได้ปรับนำไปใช้และอ้างอิงต่อไปในอนาคต

- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2551). ความรุนแรงกับการจัดการความจริง : ปัตตานีในรอบกึ่งศตวรรษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิเวศ อรุณเบิกฟ้า. (2554). “การจัดการความขัดแย้งในชุมชนชายแดนใต้”. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(2), 77-92.
- ประเวศ วะสี. (2553). ความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- รัตติยา สาและ. (2544). การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รายการเดินหน้าประเทศไทย. (2560). ออกอากาศวันที่ 25 พฤษภาคม 2560. รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี. (2558). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมควร กวียะ. (2540). ทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว (Oneness Theory). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

_____. (2555). เอกสารการบรรยายความรักจักรวาล หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.

กรุงเทพฯ: สาขานิเทศศาสตร์นวัตกรรม.มหาวิทยาลัยเอริก.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). คู่มือ โครงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรในเขตพัฒนา

เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ: รายการเดินทางประเทศไทย : เมืองต้นแบบสามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน.รายการ เดินทางประเทศไทย วันเสาร์ที่ 30 กรกฎาคม 2559).

อาชารินทร์ แป้นสุข และอিবรอฮิม ยี่สุนทรง. (2559). การสื่อสารนันทนาการแห่งอนาคตของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (รายงานการวิจัย). ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปี2559 ตามโครงการเสริมสร้างความ เข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560. เวทีที่1 เครือข่ายผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ระหว่างวันที่ 2-3 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณในปี 2559 ตามโครงการเสริมสร้างความ เข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. เวทีที่ 2 เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณในปี 2559 ตามโครงการเสริมสร้างความ เข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. เวทีที่ 3 เครือข่ายผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างวันที่ 15-16 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณในปี 2559 ตามโครงการเสริมสร้างความ เข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. เวทีที่ 4 เครือข่ายเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เอกสารประกอบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณในปี 2559 ตามโครงการเสริมสร้างความ เข้าใจและพัฒนาบทบาทเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. เวทีที่ 5 เครือข่ายองค์กรเยาวชนบ้านพิราบขาว ระหว่างวันที่ 17-18 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมไดอิชิ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.